

TFG

PROPOSTA EDITORIAL.

REEDICIÓ DE LES RONDALLES VALENCIANES D'ENRIC VALOR.

Presentat per Sara Sempere Garcia

Tutor: Maria Vicenta Clérigues Peris

Facultat de Belles Arts de Sant Carles

Grau en Belles Arts

Curs 2014-2015

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA
FACULTAT DE BELLES ARTS DE SANT CARLES

RESUM I PARAULES CLAU

El projecte d'il·lustrar les Rondalles valencianes d'Enric Valor, naix per la necessitat pròpia d'ajudar a promoure i preservar els valors de la cultura valenciana.

És el resultat d'un any d'investigació en aquesta temàtica i en les tècniques que requereixen un treball d'aquestes característiques. Una producció artística centrada en el camp de la lustració i el disseny gràfic, amb finalitat cultural.

S'ha buscat una fusió entre dues línies paral·leles: modernitat i tradició, que es coalitzen en tot allò que refereix a sistemes de representació i tècniques a l'hora de produir l'obra, i per altra banda, sustenten de manera equilibrada el raonament teòric i crític que s'intenta defensar. Dues línies de temps: passat, on es troba tot allò que refereix a les rondalles i la seua temàtica, i present, on es pot observar com conviuen les noves tecnologies i la societat actual amb els valors de tradició cultural. Dos conceptes paral·lels que es fusionen amb la finalitat de reforçar l'aspecte de memòria col·lectiva, referit per una banda, al públic més adult, que ha crescut al bressol de la literatura rondallística, i per altra banda, al públic més menut, amb la finalitat d'aproximar a les noves generacions als valors de la llengua i la cultura valenciana.

Paraules clau: Il·lustració i disseny gràfic. Rondalles valencianes. Llengua i cultura valenciana. Memòria col·lectiva. Dualitat: modernitat-tradició.

AGRAÏMENTS

En primer lloc, agrair-li a la meua tutora de TFG, Maria Vicenta Clérigues Peris, per tot el seu temps invertit, els seus consells, i la seua dedicació i professionalitat constant.

A la meua família, pel seu il.limitat recolçament fidel i ferm. A Nerea, a Maria i a Rebeca, per facilitar generosament documents i coneixements fonamentals per a la realització del projecte.

A David per la seua incondicionalitat, perseverància i altruista complicitat, empatia, ajuda, estimulació i col.laboració al llarg de tot el projecte. Gràcies.

INTRODUCCIÓ

La idea de realitzar aquesta “Proposta editorial de les rondalles valencianes d’Enric Valor” va partir del sentiment personal d’admiració aferrat tant al escriptor com a la seua obra rondallística, per records i situacions viscudes en la infantesa, que m’han portat a adquirir inevitablement un sentiment d’impotència al veure la decadència a la que estàn sotmeses aquestes obres literàries d’interés cultural en l’actualitat.

Les rondalles valencianes d’Enric Valor són una combinació de la recerca dialectal, fixant formes lèxiques i expressions, amb descripcions pausades i particulars de la fauna i flora, gastronomia i geografia autòctones de les terres valencianes. Es tracta d’una literatura folklòrica, arplegada de la tradició oral i escrita amb una alta riquesa lèxica i un vocabulari extens, amb temàtica aparentment dirigida al públic infantil, però amb una finalitat de recolzar la normalització i normativització de la llengüa valenciana. És per aquesta raó, una literatura dirigida a un públic adult, que per la seua temàtica crea un vincle amb la infantesa pròpia o la de l’oïent, en el cas de ser contada, i amb la finalitat de reforçar la memòria col·lectiva.

Atenent a aquestes característiques, s’han creat uns dissenys de cobertes i s’ha dissenyat l’interior del llibre, mantenint estètica i conceptualment, l’identitat de les rondalles, creant així, una col·lecció editorial unificada amb la mateixa línia estilística, i dotada de coherència visual.

RESUM I PARAULES CLAU INTRODUCCIÓ

1.OBJECTIUS I METODOLOGÍA

1.2- OBJECTIUS

1.2.1 Objectius Conceptuals

1.2.2 Objectius Estètic-pràctics

1.3- METODOLOGÍA DE TREBALL

COS DE LA MEMÒRIA

2.FONTES CONCEPTUALS

2.1- ENRIC VALOR

2.2-LES RONDALLES

2.3- EL PÚBLIC RONDALLÍSTIC

3.FONTES ESTÈTICO-PRÀCTIQUES

3.1-LA IL·LUSTRACIÓ GRÀFICA

3.2-EL DISSENY GRÀFIC

3.3-EL DISSENY DE COBERTES EDITORIALS

4.REFERENTS I INFLUÈNCIES

4.1-RONDALLES IL·LUSTRADES I PUBLICADES

4.2-EL COLLAGE

4.3-AUTORS

4.3.1 Gabriel Pacheco

4.3.2 Sedat Girgin

4.3.3 Sara Fanelli

5.DESENVOLUPAMENT I FASES DEL PROJECTE

5.1- FASE INICIAL

5.2- FASE ANAL·LÒGICA

5.3- FASE DIGITAL

5.3.1.Disseny de les cobertes

5.3.2.Disseny del logotip de l'editorial

5.3.3 Disseny de l'interior dels llibres

5.4- ARTS FINALS

CONCLUSIONS

BIBLIOGRAFÍA

ANEXE DE LA MEMÒRIA

ÍNDIX D'IMATGES

1.OBJECTIUS I METODOLOGÍA

1.2-OBJECTIUS

Com a plantejament inicial del projecte, i per tal d'obtindre uns objectius més definits i organitzats, s'ha subdividit per característiques temàtiques en dos grups classificatoris: objectius conceptuals, on es recullen aquells amb característiques teòriques i de concepte, i objectius estético-pràctics: on s'agrupen els que afecten a tot allò referit al llenguatge plàstic i l'estètica que s'ha intentat trasmetre.

1.2.1 Objectius Conceptuals

a)Homenatge a Enric Valor. Fer un homenatge a l'escriptor valencià que tant va contribuir en la normalització i la normativització de la llengüa valenciana en temps de repressió posteriors al franquisme.

b)Contribuir a la preservació dels valors culturals de la llengüa valenciana.

c) Difundir i actualitzar la imatge rondallística.

d) Aproximar i estimular a les noves generacions l'interés per la cultura valenciana, a l'hora que s'intenta inculcar els valors moralitzadors característics de les rondalles.

e) Preservar i reforçar els aspectes de memòria col.lectiva en el públic adult per tal d'evitar una possible obsoletització de les rondalles valencianes.

1.2.2. Objectius estètic-pràctics

a) Crear un sistema de representació i un llenguatge plàstic que pugua transmetre a l'essència de la literatura rondallística, fent al.lusió a lo artesanal.

b) Aportar mitjançant imatges, un tò personal a la història, però sense modificar la identitat de memòria col.lectiva.

c) Crear un mateix llenguatge plàstic que represente la estètica de les il.lustracions, unificant la totalitat de les portades mitjançant un mateix sistema representatiu, reforçant el concepte de col.lecció editorial.

e) Dedicar especial atenció a la elecció de la tipografia per a que es mantinga el llenguatge plàstic anteriorment anomenat d'una manera equilibrada, i que resulte de fàcil lectura.

f) Maquetar les portades buscant una convivència armònica entre tipografia i imatge.

g) Que les portades il·lustrades servixquen com a proposta per a convertir-se en un possible producte editorial; dur a terme la publicació de la col·lecció completa de les rondalles valencianes d'Enric Valor.

h) A partir del dissenys realitzats per a les portades, portar a terme la ejecució de murals a un parc del casc antic de Castalla, ciutat natal de l'escriptor valencià (veure anexe de memòria).

1.3- METODOLOGÍA DE TREBALL

El programa de treball que s'ha seguit per a la realització del projecte ha sigut el següent.

1.En primer lloc fer una recopilació i investigació sobre la publicació de les rondalles ja il·lustrades .

2.Llegir les rondalles i fer una breu selecció de les que seran il·lustrades.

3.Llegir cadascuna d'elles detingudament per seleccionar les escenes rellevants de la història.

4.Fer esbossos dels personatges i de les escenes

5.Fer les il·lustracions definitives afegint retalls de tela o papers per a crear textures interessants.

6.Escaneig de les imatges per a passar-les a ordinador i modificar-les digitalment.

7.Editar digitalment la portada, la contraportada i el llom.

8.Maquetació del text.

9.Enquadernació del mateix a una impremta.

Amb la fi d'organitzar les fases del treball, s'ha subdividit la metodologia en quatre fases succesives: Fase Inicial, on es recopilen les primeres lectures, sel.leccions i investigacions de les rondalles; Fase Anal.lògica, on es situen els esbossos inicials; Fase Digital, on es modifiquen i retoquen digitalment les imatges anal.lògiques, s'estudia la composició de la portada i es maqueta el text; Fase d'Arts Finals, on el projecte digital passa a ser un objecte físic, en aquest cas l'edició formal del llibre, objectiu principal del projecte.

Totes aquestes fases es desenvoluparan àmpliament en el cos de la memòria, al punt 5.Desenvolupament i fases del projecte.

COS DE LA MEMÒRIA

De la mateixa manera que s'han subdividit els objectius en dos grans grups; conceptuals i estético-pràctics, per facilitar l'explicació del treball i la finalitat de les fonts recollides, s'han classificat les fonts mitjançant el mateix criteri: **fonts conceptuals**, aquelles que tracten i fonamenten els aspectes teòrics del treball, i **fonts estético-pràctiques**, aquelles que han ajudat a realitzar la part estètica del projecte d'una manera fonamentada i segura

2. FONTS CONCEPTUALS

2.1- ENRIC VALOR

Fig. 1. Enric Valor

Enric Valor (Castalla, 1911 – València, 2000). Es tracta d'un autor que, en el convuls segle XX de desfetes i esperances, va omplir amb una obra polifacètica i monumental, d'un titànic esforç personal, buits importants en la història lingüística i literària de la societat valenciana. A més d'atendre com a gramàtic i lexicògraf la necessitat de posar ordre en l'adaptació de criteris normatius per al cas valencià, l'escriptor de Castalla va encarar com a narrador la concreció un model de llengua literària digne i equilibrat, respectuós amb els referits principis normatius, i alhora fidel a l'expressivitat espontània i la vivacitat dialectal. Clarament expressat: l'admirable treball d'Enric Valor va contribuir decisivament a pal·liar el dèficit de tradició en aspectes claus de la normalització lingüística i literària.

En qualitat de gramàtic i lexicògraf, Enric Valor va publicar treballs tan significatius en el seu context com *Curso de lengua valenciana* (1966), *Millorem el llenguatge* (1971), *Curso medio de gramática catalana referida especialmente al País Valenciano* (1973), *Curs mitjà de gramàtica catalana, referida especialment al País Valencià* (1977), *La flexió verbal* (1983), *Temes de correcció lingüística* (1983), *Vocabulari fonamental* (1988) i *Vocabulari escolar de la llengua* (1989); i com a narrador va confegir una sòlida obra literària on destaquen els títols *Rondalles valencianes* (1950-1976), *Narracions de la Foia de Castalla* (1953), *L'ambició d'Aleix* (1960), *Sense la terra promesa* (1980), *Narracions intranscendents* (1982), *La idea de l'emigrant* (1982), *Temps de batuda* (1983), *Narracions perennes* (1988), *Enllà de l'horitzó* (1991) o *Un fonamentalista del Vinalopó*, i altres contarelles (1996). Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1987) i mereixedor de la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1993), la trajectòria d'Enric Valor va ser també reconeguda en vida amb el Premi Sanchis Guarner de la Diputació de València (1983), el Premi de les Lletres Valencianes de la Generalitat Valenciana (1985) i el doctorat honoris causa per les universitats de València (1993), de les Illes Balears

(1998), Jaume I de Castelló (1999), d'Alacant (1999) i Politècnica de València (1999).

Fet i fet, el seu nom, al costat del de Manuel Sanchis Guarner, Joan Fuster o Vicent Andrés Estellés, ha quedat retingut en els manuals acadèmics, els llibres de text i la memòria col·lectiva dels valencians com el d'un dels artífexs més importants en la represa literària i cultural de la segona meitat del segle XX.

Sembla indiscutible que una de les funcions essencials de la literatura és propiciar noves perspectives per a la percepció, l'anàlisi i la interpretació de la realitat. I les Rondalles valencianes de Valor són, en aquest sentit, un veritable paradigma; la demostració millor que la literatura és capaç de fer-nos redescobrir un món fantàstic, meravellós i sensual dins del nostre món quotidià i immediat. En efecte: de la mà de les Rondalles de Valor tenim l'oportunitat de reconciliar-nos amb l'imaginari popular valencià, i també amb el territori i la història on aquest imaginari s'ha anat forjant secularment.¹

2.2- LES RONDALLES

“Una rondalla és una narració breu popular que combina elements de fantasia, de llegenda i de reals. La trama sol ser molt senzilla amb situacions i personatges comuns a tots els pobles i cultures; els personatges, plans, i el temps i l'espai indeterminats. Destinada especialment a l'entreteniment dels infants alhora que té intenció moralitzadora. La rondalla té un caràcter anònim, a més, les rondalles pertanyen a un patrimoni col·lectiu que remet ocasionalment a la cultura indoeuropea. La rondalla es caracteritza per tenir una estructura fixa, tant els personatges com les paraules utilitzades per obrir i tancar una rondalla.”²

Les Rondalles valencianes d'Enric Valor, son considerades i pertanyents al gènere literari de Literatura de transmissió oral o Literatura popular de la cultura valenciana.

La literatura popular està formada per manifestacions literàries i culturals transmeses oralment de generació en generació, de pares a fills o d'iniciats a aprenents, és per aquest tret característic; la transmissió oral, que es considera la literatura popular, un gènere integrat i relacionat amb els sistemes de gènere etnopoètics. Els sistemes de gèneres etnopoètics tenen una vigència històrica que comviu amb el sistema de valors culturals i de relacions socials

¹Biografia recollida de “Ítaca. Revista de filologia”. Dossier: centenari d'Enric Valor. Universitat d'Alacant, departament de filologia catalana, nº2, any 2011.

² ROS, C. *Rondalla de rondalles a imitació del cuento de cuentos de Don Francisco de Quevedo y de la Historia de Historias de Don Diego de Torres* (en català). València: Monfort, 1776.

en què està estructurada una societat concreta. En l'actualitat, en una societat intensament remodelada pels modes de vida postindustrials aquest sistema de gèneres canvia notablement, de manera que han desaparegut les condicions socials i el sistema de valors que mantenia el sistema de gèneres etnopoètiques tradicionals.

Dintre de la literatura popular, es pot distingir fins a deu gèneres diferents de tradició oral; les llegendes i tradicions; les anècdotes, acudit o succeïts; les fòrmules idiomàtiques especials; les endevinalles i enigmes; els refranys, proverbis, parèmies, sentències, màximes, aforismes; comparances populars; oracions; el cançoner; i les rondalles les quals es diferencien de la resta per ser relats fantàstics d'origen popular i transmissió oral, amb abundor d'elements meravellosos i protagonitzats per éssers sobrenaturals (fades, bruixes, ogres, gegants, follets...) que es mouen en una esfera atemporal i en un món abstracte. Pel seu caràcter imaginari no són mai creguts com a relació de fets reals, cosa que els diferencia de la llegenda. Tenen una estructura narrativa tancada (començament i final molt clars) i la seua funció és distraure i allisonar. La rondalla és una narració anònima, encara que pugui haver estat recopilada per algun autor conegut, com en el cas de les rondalles valencianes recopilades per Enric Valor, i en prosa, que conta fets que es presenten com a imaginaris, cosa que la diferencia d'altres gèneres com ara la llegenda o el mite. La rondalla pertany al fons patrimonial d'un poble i sol tenir uns elements, uns personatges, un espai i un començament i acabament fixats. Els arguments acostumen a ser la lluita entre la força i la feblesa, o la maldat i la bondat, amb el triomf dels darrers. El treball i l'abnegació són premiats i els personatges malvats són castigats. Sempre es queda la tranquil·litat de saber que el final serà feliç.

Les Rondalles, compten amb tipologia molt diversa (meravelloses, encadenades, d'animals, humanes, ortofòniques, rondalles-joc, paremiològiques), però les trenta sis rondalles valencianes recopilades per Enric Valor s'han classificat en tres tipologies diferents segons la temàtica que tracten; trobem un gran grup format per vint-i-dos rondalles de tema meravellós (intervenen éssers humans dotats de facultats sobrenaturals i objectes posseïts de virtuts màgiques). Les rondalles d'animals (els protagonistes són animals personificats, la fam és quasi sempre el mòbil que provoca el conflicte), de les quals sols comptem amb cinc rel.lats recopilats. Per últim de tema costumista compostat per nou(aquestes es consideren més tardanes en el temps que les meravelloses i, per això, poden reflectir millor els modes de vida de la societat agrària, intervenen persones que es comporten de manera humana i resolen els conflictes plantejats sense cap ajuda meravellosa).

Enric Valor va fer un dels més importants treballs de recollida i recuperació de la lexicografia valenciana. La recopil·lació i transformació en literatura escrita de trenta-sis rondalles de tradició oral arreu de les comarques valencianes, va ser escrita en equilibri entre la normativa i la recerca dialectal, fixant expressions de la llengüa valenciana. És per això, que em sembla inevitable adjuntar un breu fragment del llibre de Gemma Lluch i Rosa Serrano "Noves lectures de les Rondalles Valencianes", on mitjançant expressions valencianes que Valor va recopilar al llarg de la seua obra rondallística, ens acosten a l'essència de la mateixa, i aclareixen les intencions principals de l'escriptor.

"... els personatges creats per Enric Valor apareixen units al seu entorn, són coneixedors exactes de la realitat que els envolta, així les muntanyes es transformaran en cingle, rambla, sera, foia o cim; els menjars, en torrons de Xixona, carabassat, padou de Castalla, tramussos de la Ribera, figues de Benicarló, taronges de Carcaixent, cacauets de l'horta de València, ensucrades d'Alcoi, torrat d'Elx o només tortells, massapans, llepolies; les plantes, en timó, pebrella, fenoll o ginebre. I les persones, a més de quedar-se "fetes pols" o simplement "mal", poden quedar-se "fetes un Sant Llàtzer"; podran plorar a "llàgrima viva", o quedar-se soles "com un jonc" o més alegres que "un gos amb un os". Una dona pot "sentir-se compradora" i tenir un xiquet "esparpellat com un teuladí" o "poregós com una cabra montesa"; potser es posarà "vermella com la flor del magraner" i a més de plorar "agafarà un botó", i si s'enfaden "faran cara de gos de barraca". I sabrem que "les desgràcies s'enganxen com les cireres" o que "per foc i per muller no te n'isques al carrer. Des d'aquesta riquesa expressiva Valor col·labora en la tasca ecològica fixant expressions i portant-les a la vista i l'oïda del lector-auditor, perquè com ja hem dit, les rondalles, testimoni del parlar d'un poble, acaben sent vehicle de velles fórmules lèxiques, d'arcaïsmes, parèmies i comparances".³

2.3- PÚBLIC RONDALLÍSTIC

El tret característic de les rondalles, com ara l'estructura fixa, la trama senzilla, la fantasia que envolta els personatges o la finalitat moralitzadora, al·ludeixen un receptor clau a aquest tipus de literatura popular, el públic més menut, amb una finalitat clara; l'entreteniment dels infants. Per aquesta raó, les rondalles han assumit durant el pas del temps un interès educatiu, i han sigut objecte d'investigació en aquest camp. Per a fer una fonamentació teòrica del esmentat anteriorment, s'exposa a continuació, de manera abreujada, els trets més rellevants de les investigacions referents a aquest tema.

³ LLUCH.G I SERRANO.R. *Noves lectures de les Rondalles Valencianes*. València: Tàndem-Albatros, 1995.

Les rondalles són narracions que fan de pont entre el folklore i la literatura, pont pel qual passa obligatòriament la literatura infantil. Els contes meravellosos ocupen un lloc fonamental en la vida de la infància i tenen una gran importància en el futur desenvolupament emotivoafectiu, intel·lectual i lingüístic dels infants.

Són un reflex de la vida i de les dificultats de l'existència i al mateix temps l'expressió d'aspiracions humanes permanents. Per tant, alhora que enriqueixen la fantasia infantil, amplien el món de l'experiència dels nens, afavoreixen el procés de maduració global de la personalitat, potencien el patrimoni lingüístic i els mitjans expressius, satisfan necessitats de tipus afectiu, maduren el sentit estètic i els valors morals. Ens situen fora de les categories del món real, ofereixen exemples de transgressió creativa i són un poderós estímul per a la creativitat i el pensament divergent.

El psicoanalista i psicòleg austríac Bruno Bettelheim, revaloritza les rondalles meravelloses i estudia, des d'una perspectiva psicoanalítica, el paper que ocupen en el desenvolupament dels xiquets. En la seua investigació sobre el tema "En Psicoanàlisi dels contes de fades", Bettelheim afirma que *"els contes de fades aporten missatges al subconscient dels nens que els parlen del seu jo en formació, els alliberen de les seues pors i inseguretats i, a través dels contes els nens i nenes descobreixen tot un seguit de components que estimulen el seu desenvolupament i els ajuden a madurar"*⁴. Interpreta els elements de la rondalla com a "símbols" que tenen una lectura psicològica a la vida real, basant-se en teories freudianes de l'acompliment de desig.

Però, a part de les nombroses finalitats esmentades anteriorment centrades en l'àmbit infantil, les rondalles d'Enric Valor van més enllà; l'escriptor castellut indaga en la pertinença geogràfica de les rondalles, describint paisatges autòctons, generalment de l'interior de les comarques valencianes, i contant històries populars originàries, mitjançant un llenguatge i vocabulari rics baix la normativa i velles fórmules lèxiques, és per això que la lectura i comprensió de la seua obra requereix d'un receptor amb un nivell de lectura madur. Aquest argument està recolzat per la teoria de "La concepció ecològica del llenguatge" de G. Janer Manilla quan fa referència a les rondalles valencianes d'Enric Valor a l'any 1982 proposant la didàctica de l'ecologia del llenguatge, que s'oposa a l'empobriment i la degradació expressiva en els quals ens trobem immersos els parlants d'una llengua. Una part important del seu mètode didàctic es basa en l'exploració directa dels llenguatges orals, i reivindica la utilització de la literatura oral per a combatre o frenar aquest empobriment.

4 BETTELHEIM, B. *En Psicoanàlisi dels contes de fades*.

La conclusió esmentada anteriorment sobre el receptor ideal per a la lectura de les rondalles valencianes de Valor queda recolzada amb les paraules de Gemma Lluch en “Enric Valor, escriptor de rondalles” quan afirma que *“la principal diferència de les rondalles de Valor radica en el fet que tracta la rondalla com una novel·la i, alhora, s’adreça a dos tipus de lectors diferents. Per una part, l’edició completa és una lectura perfecta per als adults; per una altra, la versió adaptada per Rosa Serrano proposa una lectura d’interès innegable per als infants. (...) A diferència d’altres escriptors de rondalles, la finalitat d’Enric Valor no era la d’un folklorista sinó la d’un novel·lista que vol escriure i fa ús d’uns esquemes argumentals que va escoltar quan era un nen”*.⁵

Fonamentant-me en aquestos estudis, puc dir de manera segura que el projecte es dirigeix cap a diferents tipus de públic de diverses edats, assumint diferents tipus de roll; doncs, l’acte comunicatiu en el cas de les rondalles de Valor, pot requerir de dos receptors, el lector, que segurament serà de major edat, i d’altre més menut que executarà el paper d’oïent. El meu projecte parteix d’aquestes bases i amb el seu disseny intenta esbrinar el punt intermig entre la il·lustració destinada a públic infantil, a l’hora que puga captivar l’interés del públic adult, barrejant característiques pròpies de ambdúes vessants, conseguint un estil ambigu que oscil·le entre aquestes dues variants il·lustratives.

3. FONTS ESTÈTIC-PRÀCTIQUES

3.1- LA IL·LUSTRACIÓ GRÀFICA

La il·lustració gràfica, es una disciplina centrada en la comunicació d’un missatge al receptor mitjançant imatges gràfiques. Des dels seus inicis fins l’actualitat, la seua funció s’ha centrat principalment en complementar textos i ajudar a la seua comprensió, però en ocasions arriba a transmetre sensacions o coneixements que el propi text no és capaç de comunicar clarament.

La il·lustració gràfica ha sigut, al llarg de la història, el reflex de la societat i les seues necessitats de cada moment, desenvolupant així, diferents funcions i una gran varietat temàtica i formal. S’han classificat tres grans grups de tipologia de il·lustració segons la seua funció, estretament relacionada amb

⁵LLUCH, G. *Enric Valor, escriptor de rondalles*.

el tipus de text a complementar; il·lustració descriptiva, lligada a textos científics, il·lustració conceptual o simbòlica, relacionada amb la publicitat i la premsa, i il·lustració narrativa, aquella que acompanya l'àmbit literari i que actualment té el seu màxim exponent en els llibres dirigits al públic infantil.

A partir del segle XVIII, la concepció artística canvia, i s'escomença a donar importància a l'autonomia de l'obra. La il·lustració, pel contrari, considerada un element decoratiu subordinat al text, queda posicionada en un segon pla en el camp artístic.

Aquest projecte es centra principalment en el camp de la il·lustració emprada per a la preservació de la cultura valenciana, és per això, que és inevitable citar al National Museum of Illustration de Rhode Island (EUA) quan va afirmar que *“la il·lustració serveix com a reserva de la nostra història social i cultural i és, per tant, una forma d'expressió artística transcendent i duradera”*.⁶

Per comprendre millor la funció principal de la il·lustració i els seus objectius, s'ha fet una investigació sobre la història d'aquesta disciplina, de la qual s'exposen a continuació i de manera abreujada els moments clau i aconteiximents més rellevants des dels seus inicis fins l'actualitat.

Els progressos en els mitjans de reproducció i els canvis socials sempre han estat lligats en l'evolució de la il·lustració.

Els orígens de la il·lustració els trobem en la producció de manuscrits als monasteris, dels quals la seua finalitat era únicament religiosa. A principis del segle XIV es deixa de banda la il·lustració de estètica simbòlica per deixar pas a una il·lustració més realista, passant de la tècnica del grabat xilogràfic, amb planxa de fusta, al grabat calcogràfic, amb planxa de bronze o zinc, que permetia una llibertat més ampla de grafismes. En aquests moments, el ús de la il·lustració continua subordinada al text.

A partir del segle XVII, la il·lustració comença a adoptar noves formes de representació, ja no es centra únicament en copiar la realitat, sino que es comença a potenciar la capacitat per a transmetre coneixements i a ampliar les seues funcions. Una comunicació eficaç es un dels objectius principals de la il·lustració del moment. Segons exposa J. Martínez Moro *“La il·lustració s'allibera de la servidumbre que suposa la imitació de la natura amb la fi de potenciar la seua capacitat de transmetre coneixement, generant un sentefi de noves fórmules gràfiques de caràcter esquemàtic, diagramàtic, alegòric o metafòric, entre altres. Produint-se un trànsit de la mera observació i des-*

6 National Museum of Illustration de Rhode Island (EUA)

*cripció del fenòmens a la comprensió dels mateixos i la representació del seu funcionament”.*⁷

Durant el segle XVIII, s'escomença a emprar la il·lustració en premsa. Els periòdics van incrementant gradualment el número de il·lustracions amb temàtica d'actualitat. El mitjà de comunicació de masses més important del moment, comença a incorporar imatges de caràcter polític, on la importàcia resideix més en el concepte que en la estètica i en la capacitat de dirigir la consciència de gran part de la població.

És a principis del segle XX quan la il·lustració gaudeix de reconeixement en distintes publicacions com la premsa diària i el cartell, s'escomença a percebre un creiximent d'aquesta disciplina com a conseqüència de la evolució de nous sistemes de reproducció com la litografia i el offset. La fotografia juga un paper molt important en els mitjans de comunicació, ja que implica la multiplicació exponencial de la imatge en aquestos, i a més, impulsa la utilització de la il·lustració gràfica com un recurso per a representar un registre més sintètic que el que oferix el realisme de la fotografia, naixent així l'inici de una il·lustració més lliure i expressiva.

La irrupció de les noves tecnologies digitals a finals del segle XX modifica l'ús de la imatge, el naixement de la il·lustració digital marca un procés de innovació gràfica, les il·lustracions ara també es concibeixen en píxels i vectors. Aquestes noves formes de creació d'imatges, permeteixen més velocitat en la seua producció, a la vegada que la aparició de internet i la seua multitud d'aplicacions per a dispositius mòbils, brinden una major difusió i obrin una nova línia de possibilitats mitjançant la imatge animada. En definitiva, la evolució de la il·lustració gràfica està relacionada amb els desenvolupaments dels mitjans de reproducció i els progressos socials, contribuint a la generació i divulgació de idees.

3.2- EL DISSENY GRÀFIC

L'objectiu principal del disseny gràfic es transmetre idees i conceptes a través d'imatges de manera simultànea, mitjançant la creativitat i la lògica, és per això, que aquesta disciplina, està considerada tant un art com una ciència. La finalitat del disseny gràfic es basa en comunicar mitjançant missatges intel·lectuals i visuals.

⁷ Martinez Moro, Juan

Els factors primordials del disseny gràfic resideixen en quatre conceptes fonamentals aplicats baix la disciplina de la composició; el color, la tipografia, el disseny i l'estil. Aquests conceptes contribueixen a la expressió moderna del disseny i de la nostra societat.

El context socio-cultural, la forma de pensar i d'actuar, i la manera de percebre el món de la cultura i la societat en la que participem, son conceptes sotmesos a canvis constants i percepcions essencials en el món de la comunicació gràfica. Des dels seus inicis a mitjans del segle XX fins l'actualitat, el disseny gràfic s'ha adaptat a totes les alteracions socials, culturals i tecnològiques de cada moment, conseguint així la finalitat bàsica d'aquesta disciplina, comunicar, mitjançant investigacions del mercat i la influència dels seus missatges sobre la percepció d'aquest.

“En l'actualitat el disseny deu ser el resultat d'un minuciós equilibri entre l'antropologia cultural, la psicologia conductual, el comerç i la creativitat.”⁸

Per a comprendre millor les característiques i objectius del disseny gràfic, i per tal d'adaptar-les de la millor manera possible a la producció artística del projecte, s'ha fet una investigació prèvia de la història del disseny gràfic, que aborda els seus inicis, els canvis més importants i els moments clau, dels quals, a continuació, s'exposa una breu selecció dels més rellevants.

Alguns historiadors hubiquen els inicis del disseny gràfic en El llibre de Kells, una Bíblia manuscrita i il·lustrada per monjos irlandesos al segle IX, però he considerat no indagar en el tema ja que existeixen arguments opositors d'aquesta teoria que consideren que El llibre de Kells no compleix amb les concepcions necessàries i bàsiques per a considerar-lo un producte de disseny gràfic.

Una teoria que els historiadors i dissenyadors gràfics consideren indiscutible es la que estableix els inicis del disseny gràfic en l'invent de la impremta de tipus mòbils de la mà de Johannes Gutenberg a l'any 1455. Aquest sistema de producció va facilitar la difusió del llibre i va evolucionar la indústria del mateix, a més de marcar el model de disseny gràfic a seguir fins al segle XX. El disseny gràfic d'aquesta època s'ha denominat com Estil Antic o Humanista degut a l'escola filosòfica predominant del moment.

⁸ MILLMAN, D *Los principios básicos del Diseño Gráfico*. Ed. Blume p.25.

A l'any 1760 comença a Anglaterra el que seria un canvi radical en el context socio-econòmic del moment, la revolució industrial. Aquesta època va desenvolupar els camps de comerç i publicitat, provocant així que el disseny gràfic es beneficiara de la inversió econòmica per a les noves tecnologies, expandint la impremta i incrementant la creació de noves tipografies.

Un dels moments claus que va determinar les regles compositives inicials del disseny gràfic actual va ser el naixement de l'Art Nouveau a finals del segle XIX i principis del XX. Aquest moviment va aportar un major ordre visual en la composició, mitjançant una coherència visual i descartant la variació d'estils tipogràfics en la mateixa peça, característica que abundava en els estils anteriors.

La segona dècada del segle XX, va ser una època de grans canvis en les arts visuals i el disseny. Les corrents artístiques del moment van crear una nova visió estètica i funcional del disseny gràfic; El Dada, De Stijl, Suprematisme, Cubisme, Constructivisme, Futurisme, i la més predominant del que coneixem hui com disseny gràfic, l'escola Bauhaus. Totes aquestes corrents s'oposaven a les arts decoratives i ornamentades, recolzant la sintetització i les figures geomètriques. La Bauhaus va jugar un paper fonamental en el camp de les arts gràfiques en general, però en el disseny gràfic va establir una serie de premises indispensables que fins l'actualitat estan regint aquesta disciplina; van sintetitzar la tipografia i van reduir la ornamentació, amb la finalitat de crear un disseny clar i llegible que poguera comunicar conceptes de manera directa.

Des dels anys 70 a principis dels 90 es van esdevenir una serie d'aconteixements i descobriments tecnològics que canviarien per sempre la metodologia de treball en el camp de disseny gràfic, a més de comportar canvis dràstics en la societat; el llançament al mercat del primer ordinador personal, la creació de la primera computadora Macintosh de mà de l'empresa Apple, i l'accessibilitat a internet.

En l'actualitat, gran part dels dissenyadors gràfics treballen amb programes digitals d'autoedició que estan sotmesos a actualitzacions periòdiques per part dels creadors, les formes de producció estan en constant canvi, els canals de comunicació s'han extès, però a pesar d'això els conceptes fonamentals que permeteixen entendre la comunicació humana, i per tant el disseny gràfic, continuen siguent els mateixos.

3.3- EL DISSENY DE COBERTES EDITORIALS

Un dels aspectes més atractius i a la vegada complexes del disseny editorial el constitueix sense dubte el disseny de cobertes. Realment un llibre pot arribar a vendre pel seu aspecte exterior? El disseny de una coberta influeix de manera determinant en la venda de un llibre, sobre tot quan no es poseix una idea clara del seu contingut. Si es tinguesi que triar entre moltes caixes sorpresa, segurament s'obriria una amb aspecte atractiu, trencador o suggerent, i amb el mateix procediment, per explicar-ho metafòricament, és el paper que juga un bon disseny de portada de llibre.

Per aconseguir els objectius inicials exposats anteriorment per a la realització de la part de producció del projecte, les portades, s'han tingut en compte una serie de premises informatives arrellegades.

En primer lloc, la coberta deu trasmetre de manera eficaç l'essència de un llibre guardant relació amb el tema, arribant inclús a potencia o reforçar el seu contingut. Una coberta efectiva es aquella que causa una bona primera impressió, i que, a la vegada trenca esquemes i sorprén de manera grata al receptor.

En l'actualitat, la societat està en constant exposició a la publicitat i els seus missatges, el públic objectiu està acostumat a descifrar missatges que es presenten en multitud de formes diferents, el potencial comprador agraeix que no es subestime la seua intel·ligència, i se li oferixquen missatges amb continguts que tinguen algún repte i/o subsciten algún tipus de emoció. Treballar amb un criteri ampli i definir amb tota claritat si es pot prescindir o no de la il·lustració, o si el disseny de la portada pot dependre exclusivament de la tipografia, i respondre a esta qüestió sense cap tipus de prejudici és un dels aspectes de diferenciació més difícil de reconeixer i definir.

“L'element humà (rostros, cossos, situacions) desperta sempre curiositat, i estem acostumats a fer evaluacions i a identificar tipus socials d'una sola ullada”.⁹

El nortamericà John Gall, dissenyador editorial i director artístic de Vintage Books, va exposar cinc regles claus per a l'èxit en el disseny de cobertes de llibres en un documental produït per la cadena de llibrerías Barnes & Noble, en el qual declara que *“La inspiració la trobem en tots els llocs, es pot traure directament del llibre però també influeixen influències externes. Se li dona al públic una primera impressió del llibre, pot ser de manera artística i inclòs*

⁹ Biblioteca del diseño gráfico. Ilustración 2. Blume. Naves Internacional de Ediciones, S.A. p.30

*arribar a formar part del llibre, però en realitat el que s'intenta es vendre el llibre i cridar l'atenció del possible consumidor. La rotulació deu anar en conjunt amb la imatge, ninguna font per ella sola va a fer la feina. Les tipografies que més utilitze en els meus dissenys i que funcionen en quasi totes les propostes son; la Trade Gothic, la Baskerville i la Futura, en canvi, una font a la que no conseguixc traure-li partit es la Gill Sans. Organitzar be el teu temps i trencar les regles establertes son unes de les premises més importants".*¹⁰

Les paraules i les imatges son una part inseparable en la cuberta dels llibres; sense dubte son indispensables i per a que un disseny de cuberta resulte efectiu, s'han de concebir tipografia i il·lustració com un disseny integral, considerant-se tots dos elements complementaris entre sí.

Els il·lustradors contemporanis de la ficció tradicional o clàssica deuen atendre a dos qüestions: en primer lloc, si l'obra ha sigut il·lustrada amb anterioritat d'alguna manera tan característica que quede associada indirectament amb el text i, en segon lloc, si l'obra presenta qualitats descriptives molt visuals, que proporcionen al lector la satisfacció de visualitzar les escenes per sí mateix, sense la intervenció del il·lustrador.

Trobar una manera innovadora, i no obstant això, identificable de presentar un tema clàssic, com son les rondalles valencianes d'Enric Valor no és tasca senzilla, però sense dubte, Paul Hogarth ho aconsegueix d'una manera eficaç i atractiva amb els seus dissenys de cobertes per a les obres teatrals de Shakespeare. Les imatges fresques i poderoses atreuen l'atenció i, a més de ser adequades, són pròpies del mètode habitual d'aquest il·lustrador.

Jane Friedman, editora, va crear deu consells generals a tenir en compte a l'hora de crear una cuberta per a llibre. Aquestes premises han sigut essencials durant la producció del projecte i complits i adaptats en la finalització dels resultats.

¹⁰ Vídeo documental "Las 5 reglas para diseñar portadas de libros. Por John Gall". Barnes & Noble.

1. El títol ha de ser fàcil de llegir

El nom de la publicació ha de ser el més atractiu del disseny, ja que és amb el que es toparàn les persones cada vegada que la vegin en alguna part, la tipografia ha de ser llegible i el color ha de ser combinable amb molts colors si és que no es planeja canviar-ho en cada edició. El títol ha de ser gran i de fàcil lectura. Això és avui més important que mai, ja que molta gent es trobarà amb la coberta en una pantalla abans que en una prestatgeria.

2. Comprovar el disseny en diverses grandàries

El disseny ha de veure's bé en diferents formats de grandària, tant estàndard com en el digital, així s'estalvia un doble procés de disseny.

3. No utilitzar mai cap d'aquestes fonts

Comic Sans o Papyrus mai han d'anar en cap tipus de disseny, és una regla que tots han de conèixer. Manquen de professionalisme i creativitat. Aquestes fonts són només admissibles en els llibres d'humor, o si s'usen intencionadament per atreure els riures dels professionals del disseny.

4. Mantindre un sol estil

No s'han de barrejar més de dues fonts en la portada, ja que pot perdre's l'estructura i no seria fàcil de llegir. No s'han de combinar textos completament en majúscules amb minúscules. Una coberta no ha d'usar més de dues fonts.

5. Evitar els degradats

És alguna cosa que ja va passar de moda dins del disseny, a més ho fa veure brut. No utilitzar-ho ni en tipografies ni en els fons en general.

6. No barrejar colors que no van

Els colors atrauen la vista dels consumidors, per alguns utilitzar-los és arriscat, per això ha de fer-se amb cura i estratègia obtindre bons resultats. Evita les combinacions de colors estridents. Normalment pretenen captar l'atenció de la gent, però en general només fan que el llibre tingui un aspecte estrofolari.

7. Evitar les caixes d'imatge

No insertar una imatge dins d'una caixa en la portada. Jane Friedman anomena a això el "disseny samarreta". Es veu molt amateur. I no obstant això a Salamandra i a Anagrama els ha funcionat molt bé. Encara que és cert que aquestes imatges no es veuen amb claredat en la miniatura de les llibreries on line.

8. Cuidar l'ortografia

Publicar una portada amb faltes ortogràfiques és vergonyós per a tots. Com a dissenyador s'ha de conèixer les regles bàsiques d'ortografia. Per mi-

llorar-la, una forma és llegir més o tenir un diccionari sempre al costat.

9. Esboçar

Esboçar pot estalviar molts problemes i pèrdues de temps, a més és més ràpid baixar les idees i conceptes que es tenen en ment.

10. Utilitzar imatges correctes

Està comprovat que utilitza fotos de paisatges, cels, postes de sol i altres no crida l'atenció i no ven ni atreu. Persones, il·lustracions, tipografies o vectors és el d'avui al món editorial.

4. REFERENTS I INFLUÈNCIES

4.1-RONDALLES IL·LUSTRADES I PUBLICADES

Com a procés inicial de la investigació de referents i per facilitar la posterior realització del projecte pràctic de manera fonamentada, es va procedir a la investigació de les rondalles valencianes d'Enric Valor que ja s'habien il·lustrat i publicat anteriorment, trobant així, dos editorials predominants; Edicions del Bullent i Gregal Llibres, entre d'altres.

La primera anomenada compta amb una àmplia col·lecció de vuit volums, recopilant la totalitat de les trenta sis rondalles, dividides arbitràriament en volums de entre tres i vuit narracions. La col·lecció de Edicions del Bullent va dirigida a un públic de nens majors de dotze anys, aquesta característica, designada per l'editorial, classifica les rondalles valencianes d'Enric Valor literatura dirigida a adolescents. Publicada per l'editorial picanyera a València en l'any 1987 i il·lustrada per Francesc Santana.

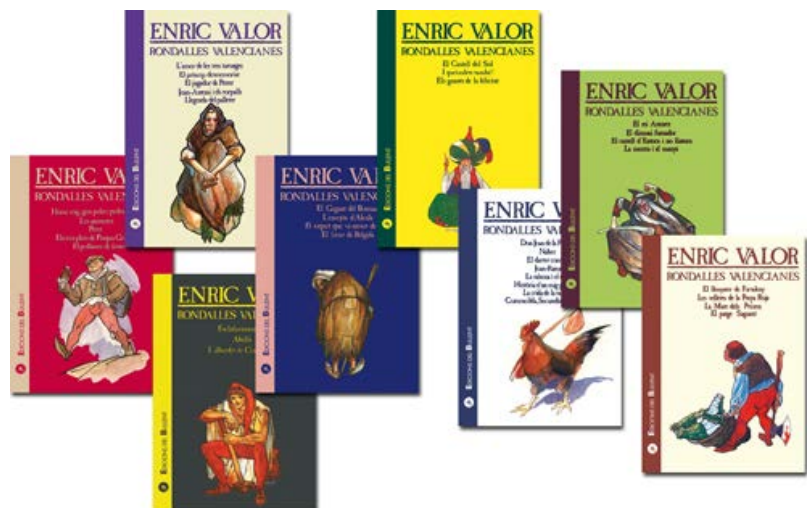
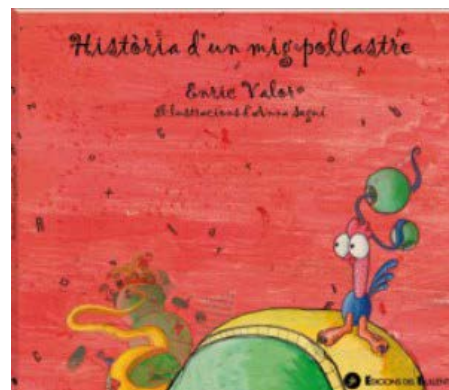
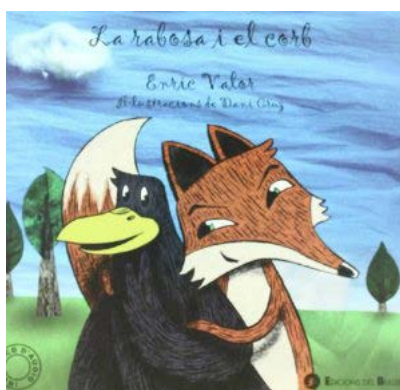

Fig. 2. Col·lecció rondalles valencianes d'Edicions del Bullent. Il·lustracions per Francesc Santana.

Amb el mateix propòsit d'actualitzar l'imatge rondallística, Edicions del Bullent va llançar al mercat editorial a l'any 2007 una innovadora col·lecció de cinc rondalles amb text adaptat per a la lectura de nens majors de sis anys, acomodant algunes de les rondalles al públic infantil, donant-li caràcter d'àlbum il·lustrat.

fig 3. Adaptació de la rondalla valenciana "La rabosa i el corb" Edicions del Bullent, il·lustracions per Dani Cruz Ruiz.

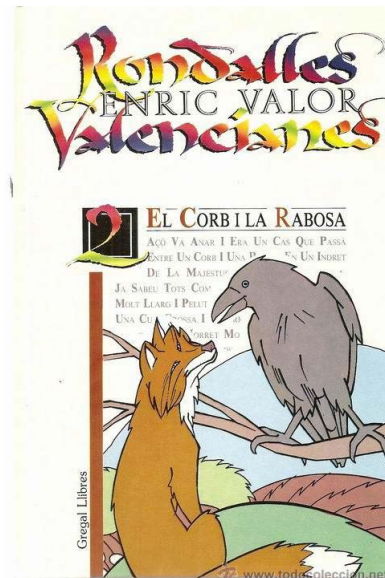
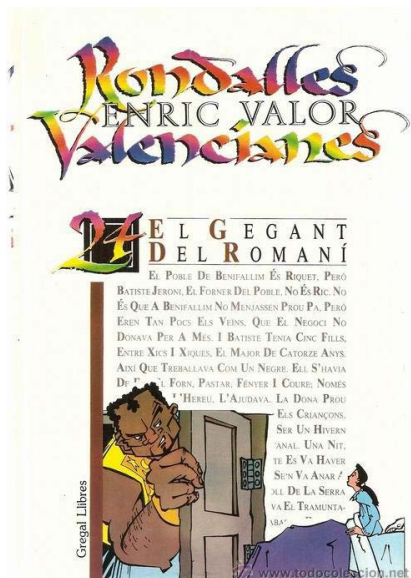
Fig 4. Adaptació de la rondalla valenciana "Historia d'un mig pollastre" Edicions del Bullent, il·lustracions per Anna Seguí Pizarro.

Per altra banda, Gregal Llibres va publicar als anys 1985-87 a València una col·lecció que recullia les trenta-sis rondalles en trenta-sis exemplars, cadascun amb el seu respectiu disseny de portada personalitzada per a cadascuna de les rondalles.

Aquest tipus de publicació es la que més s'aproxima a la iniciativa del projecte, dissenyar i il·lustrar una portada per rondalla mantenint el caràcter de col·lecció mitjançant un mateix sistema representatiu i dimensions en la totalitat dels exemplars.

Fig 5 i 6. Rondalles valencianes d'Enric Valor; "El gegant del Romani" i "El corb i la rabosa" de Gregal Llibres.

4.2-EL COLLAGE

Per tal de fer un recolzament teòric ben fonamentat de la estètica i procediment que ha seguit la producció artística del projecte, que es caracteritza per al·lusions a lo analògic i artesanal mitjançant la fusió de tècniques digitals i manuals, amb la finalitat de connotar d'una manera visual la essència de les rondalles, s'ha recurrit a la investigació sobre la història del collage en la il·lustració gràfica de la qual s'han seleccionat els aspectes més relacionats amb el projecte, aportant així un argument sòlid que tracta el context històric i socio-cultural, que explica els inicis, motius i característiques de la il·lustració digital i com evolucionen les tècniques i les corrents il·lustratives fins el punt de intencionalitzar una retrospectiva que busca resultats analògics mitjançant programes digitals, i de la qual, el disseny de les cobertes està directament influenciat.

La falta de documentació registrada de la que careix la història de la il·lustració gràfica i les escasses investigacions sobre la temàtica, dificulta la tasca de identificar els moments claus en la evolució de la il·lustració, però varies teories apunten que la revista The Face representa un punt d'inflexió en la evolució d'aquesta disciplina. Lawrence Zeegen es un dels recolçadors d'aquesta teoria i senyala un dels moments clau en la introducció dels ordinadors MAC a la revista The Face, fet que revoluciona el llenguatge gràfic del moment aportant un aspecte més digital que deixa de banda la composició i producció de la premsa tradicional.

Fins al moment, la fotografia havia acaparat per complet les publicacions, però The Face proposa una recuperació gradual de la il·lustració gràfica a les seues pàgines. Ja des de la primera publicació de la revista es poden observar els primers resultats de la unió de lo analògic i lo digital, on sols apareix una imatge no fotogràfica, que es tracta d'una il·lustració de Ian Wright, el qual obri un interessant camp d'investigació artística emulant analògicament els resultats digitals.

En 1990 es llança al mercat la primera versió de Photoshop creada per Adobe per els germans Thomas i Jhon Knoll. Encara que, l'elevat preu del primer software porta a molts il·lustradors a treballar en les fotocopiadores làser a color que permetixen escanejar originals, distorsionar les formes, alterar colors, crear positius i negatius i una multitud de possibilitats de manipulació d'imatges emulant les que oferix el programa de edició digital més popular. Andrew Coningsby, director de la agència de il·lustració Debut Art, relaciona aquesta emergent tecnologia amb el resorgiment del collage dels il·lustradors.

*“Convé aclarir que el collage digital, té poc que veure amb l’analògic, ja que els procediments oferits pels ferraments digitals obrin noves possibilitats expresives, de manera que la fotografia, el dibuix i la pintura es fonen generant un nou llenguatge plàstic que va més enllà del retall i ensamblatge d’elements”.*¹¹

Actualment les noves formes de il·lustració es direccionen cap a una combinació de tècniques analògiques i digitals. En els últims temps s’estàn publicant il·lustracions realitzades íntegrament mitjançant tècniques tradicionals, així com aquelles que recurreixen únicament als processos digitals. Les últimes tendències de il·lustració estàn regides per la cerca de acabats característics i propis de la il·lustració analògica mitjançant ferraments digitals o la seua combinació, emulant així els sistemes de representació i reproducció més antics.

*“El que queda clar es que en l’actualitat existeix un notable interès per recuperar tècniques tradicionals de producció i reproducció de imatges, per investigar les seues possibles hibridacions amb els mitjans digitals i, per suposat, per seguir avançant en l’àmbit de la imatge netament digital, on els avanços dels ferraments es succeixen vertiginosament”.*¹²

4.3-AUTORS

4.3.1 GABRIEL PACHECO

Luis Gabriel Pacheco Marcos va nèixer al centre de Ciutat de Mèxic, va estudiar teatre i es va especialitzar en escenografia al INBA. Té un diplomament en literatura infantil “Barcelona”. Es va iniciar al món de la il·lustració amb la reproducció d’obres de Miguel Àngel, però és gràcies a les seues obres pròpies i al reconeixement que l’hi han concebut nombrosos concursos d’àmbit internacional el que l’han fet consolidar-se com a un dels il·lustradors editorials més reconeguts de Mèxic.

Gabriel Pacheco resol els seus treballs emprant infinitat de tècniques, barrejant acrílics, tintes amb textures i processos digitals. Treballa combinant colors freds amb rojos dotant a les imatges amb un aire surrealista, els personatges que crea són molt expressius de caràcter ambivalent i incert. Per açò, puc dir que Pacheco ha influenciat la meua obra tant metodològicament com a nivell estilístic.

fig. 7 i 8 Il·lustracions de Gabriel Pacheco.

¹¹ HERAS. D, “Incidència en els mitjans de reproducció en l’evolució de la il·lustració gràfica”, p.285

¹² HERAS. D, opus cit., p. 287.

4.3.2 SEDAT GIRGIN

Sedat girgin va naixer a Istanbul en 1985. És graduat per la Anatolian Fine Arts High School i continua els seus estudis a Mimar Sinan Fine Arts University's Academy of Product Design. A l'actualitat treballa com a freelance per a diferents editorials i revistes, encara que treballa en tots els camps, l'àmbit amb el que més s'identifica és el de la il·lustració infantil.

L'estil de dibuix de Girgin parteix d'una combinació d'espontaneïtat i contundència, el seu traç es de vegades més expressiu i d'altres més ferm, l'aplicació d'aquests grafismes és un dels trets que més m'interessen de la seua obra sense deixar de banda altres aspectes enriquidors que ens ofereix amb el desenvolupament conceptual que treballa o la seua tècnica que inclou collage i la utilització de ferraments digitals.

fig 9 i 10: Il·lustracions de Sedat Girgin

4.3.3 SARA FANELLI

Sara Fanelli va naixer a Florència, és va traslladar a Londres per estudiar al Royal College of Art a 1995, des d'aleshores ha treballat a aquesta ciutat com a dissenyadora i il·lustradora freelance.

Ha participat en diferents projectes tant editorials com d'autoedició i ha sigut guardonada amb diferents premis de caràcter internacional. El seu treball s'ha exposat a galeries de prestigi. També cal destacar que ha sigut la primera dona en rebre el títol honorífic Royal designer for industry.

fig. 11: Il·lustracions de Sara Fanelli.

En quant al seu treball il·lustratiu puc dir que la seua manera de treballar colors, textures collages, fotomuntatges, la utilització d'elements quotidians, el treball de capes, emprentes, línies que es trenquen, m'han servit d'inspiració a l'hora de emprendre el meu projecte i introduir noves tècniques, encara que el seu estil esta ben diferenciat del meu. Sara Fanelli també ha estat un referent personal en quant a aspectes referits al disseny gràfic i l' utilització tipogràfica.

fig 12: Il·lustracions de Sara Fanelli

5. DESENVOLUPAMENT I FASES DEL PROJECTE

5.1-FASE INICIAL

En primer lloc es va fer una recopilació i investigació sobre les rondalles publicades fins al moment, per a procedir seguidament a la selecció de les que serien il·lustrades posteriorment: “La rabosa i el corb”, “Les velletes de la Penya Roja”, i “El Gegant del Romaní”.

Per a que les il·lustracions tingueren trets característics de la pròpia rondalla, es seleccionaren les escenes més rellevants i els fragments de text més descriptius de cadascuna de les històries.

fig 13. Esbossos Inicials

5.2- FASE ANAL.LÒGICA

Una vegada van estar seleccionats els títols, s'escomençà amb el disseny de personatges, esboços adaptats al format de la maquetació posterior dels llibres. El format escollit va ser dina 4, ja que es un format fàcil de manipular i que, tant per a l'escaneig com per al format de maquetació final del llibre, donava una bona resolució.

Quan s'escomençaren les il·lustracions finals, es trià la tècnica de l'aquarel·la, una tècnica en la que em sentia còmoda, ja que considerava que la controlava i tenia més experiència que en altre tipus de tècnica per a donar color sobre paper. Per altra banda, es una tècnica que afavorix a l'hora de combinar-la amb valors texturals, empleada d'una manera transparent i sutil per

fig 14. Propostes per a les velletes de la Penya Roja

a que, fusionada amb les textures i el collage, no quedara un resultat massa ostentós o ornamentat, cosa que no afavoriria a la fàcil captació que deu tindre una il·lustració dirigida en part al públic infantil.

fig15 Il·lustracions definitives analògiques.

El motiu principal de utilitzar textures, o bé digitals, o bé a partir de collage, va ser aportar-li al llenguatge estètic connotacions artesanals que remeten a la cultura popular, tret característic de la literatura rondallística. Per crear textures gràfiques s'han emprat rotuladors promarker, per la facilitat que aporten per a crear tints planes amb transparències, i rotulador blanc posca, per la seua opacitat, evitant així el líquid de reserva per a aquarel·la que a vegades pot fer malbé el paper.

Per a facilitar posteriorment la finalització de la part il·lustrativa del treball de manera digital, s'optà per crear capes analògiques, és a dir, de la mateixa manera que el programa photoshop funciona per capes, per elements independents, em semblà útil iniciar el treball pràctic amb el mateix procediment de manera manual, per a procedir al escaneig de cadascuna d'elles, donant la possibilitat de posteriors modificacions de manera digital, tant compositives com dimensionals en el cas de que la imatge analògica inicial no fos correcta. A partir d'aquesta metodologia, es creà una textura sobre paper amb pintura acrílica que s'empraria com a fons de totes les portades, emprant-se com a element connector i unificador, característica que reforça el caràcter de col·lecció editorial.

5.3- FASE DIGITAL

5.3.1 DISSENY DE LES COBERTES

La tasca de digitalització de les imatges, s'ha dut a terme mitjançant diferents dispositius electrònics; en primer lloc la codificació digital de les imat-

fig 16. textura fons

ges s'ha aconseguit utilitzant escaner de mesures màximes A4, per a l'edició digital i la optimització de les imatges he emprat el software adobe Photoshop CC, i la tableta gràfica digital Wacom.

Una vegada escanejats tots els elements i imatges que compondrien la portada, es va procedir a la col.locació adequada de cadascún d'ells, tenint clar, prèviament, el format de la maquetació final dels llibres, 17x21 cm, per evitar posteriors problemes de resol.lució digital es va optar per treballar digitalment des de l'inici sobre les mesures finals, elegides de manera conscient per evitar caure en la convencional mesura dina 5 i donant-li així un aspecte que remet a l'infantessa, més semblant als contes que en l'actualitat es caracteritzen per tindre un format més quadrat.

Es van integrar algunes textures, que aporten les anomenades connotacions artesanals, mitjançant fotografies, pincells digitals i filtres. S'escanejà la textura de fons creada prèviament de manera anal.lògica, i es modificà el color mitjançant photoshop, depenent de les necessitats de cadascuna de les il.lustracions i del caràcter i l'atmòsfera que requeria donar-li a cada rondalla.

Per a que les imatges anal.lògiques s'integraren d'una manera més armònica amb les digitals, es van repassar alguns el.léments mitjançant línia digital i manipulant, si era necessari, llums i ombres.

fig 17. procés gegant del romaní.

Century
ABCDEFGH
abcdefghijklmnoprs

fig18. century

Quan la part il.lustrativa va quedar definitivament composta, es va procedir a la el.lecció de la tipografia per a les cobertes, que deuria tenir un aspecte antic però actualitzat, perquè poguera integrar-se juntament les il.lustracions de manera armònica mantenint les connotacions artesanals, a l'hora que deuria ser de fàcil lectura. Per aquestes raons es va triar una tipografia amb remat, característica ideal per a les condicions anomenades; i després de descartar una gran varietat de diferents tipografies, la definitiva que compondria la portada va ser la Century, que enfatitzava el caràcter del

contigut i l'estil de les il.lustracions. Típica del moviment neorrenaxentista de finals del segle XIX, Linn Boyd Benton la va dissenyar en 1894 com un nou tipu de text per a la American Periodical Century Magazine. Durant els anys 1906 fins 1909, Morris Fuller Benton va ampliar la familia amb un gran númro de versions d'esta tipografia per a la fundició American Typefounders i més tard sería utilitzada per les fundicions Linotype, Intertype y Monotype. La Century es una tipografia molt llegible, apropiada per a quasi qualsevol text i disseny.

Una vegada exportats els archius de contingut gràfic amb format PDF d'alta resol.lució, finalment s'ha procedit al disseny de les portades i a la maquetació del text mitjançant el software adobe Indesign CC, programa digital especialitzat en maquetació de tipografies i text, per a l'obtenció de llibres i

fig 19. Documents digitals de les portades finalitzades.

documents.

5.3.2 DISSENY DEL LOGOTIP DE L'EDITORIAL

Per a que la proposta editorial aconseguira una estètica verosímil i més pròxima als productes editorials comercialitzats, s'ha dissenyat un logotip d'una suposada editorial, "Mitjalluna Edicions", aquest logotip provisional, s'ha col.locat en la contraportada, el llo m i en l'interior del llibre, tenint en compte la composició i l'ordre jeràrquic dels el.léments.

S'ha optat per un logotip senzill, per a que no tinguera massa pes visual siguent així més fàcil la seua col.locació. S'han creat dos versions del mateix logotip, un amb la tipografia negra i l'altre amb la tipografia blanca, per op-

Mitjalluna Edicions

fig 20. Logo editorial

timitzar la seua aplicació als diferents suports i fons, adaptant-lo segons les necessitats i donant-li una millor llegibilitat.

La tipografia escollida es Andale Mono, per ser llegible i sintètica. Andale Mono és una font monoespaiada, sans serif i de pal sec, dissenyada per Steve Matteson al any 1995. El disseny d'Andale va ser creat originalment per l'empresa Monotype, com a part de les famílies Andale. És una font pensada per entorns de desenvolupament i per estar inclosa en el projecte Taligent, un projecte d'IBM i Apple amb el propòsit de reemplaçar el sistema operatiu de Mac, però Taligent no va prosperar i es va dissoldre a finals de la dècada dels noranta. És la preferida per a molts programadors per a ser utilitzada en editors de text i IDEs, ja que és bastant llegible i es diferencien fàcilment els seus caràcters entre sí.

5.3.3 DISSENY DE L'INTERIOR DELS LLIBRES

L'interior del llibre s'ha organitzat de la següent manera: títol i logo d'editorial, informació editorial, frase de l'autor, índex, foto i dades de l'autor, introducció biogràfica d'Enric Valor, pròleg on s'analitza la simbologia de les rondalles i el context sociocultural, històric i econòmic de l'època, breu comentari de l'obra, mapa amb la localització del poble originari d'on s'ha arrellegat la rondalla, la rondalla, i una fotografia de altres exemplars de la col·lecció.

Per a l'interior de les cobertes s'han emprat unes guardes amb motius paisatgístics, per a cada llibre s'ha utilitzat el fons de les cobertes del propi, afegint-los elements referents de cada rondalla, conformant i dotant de continuïtat al producte, han sigut col·locades al principi i final del llibre.

Per separar els diferents apartats, s'ha alternat l'utilització de pàgines blaves amb blanques, utilitzant la mateixa tonalitat de blau que s'ha emprat per al logo de l'editorial. Aquestes pàgines blaves s'han emprat o bé, sense text, per a marcar l'entrada i final dels diferents apartats del llibre, o bé per a donar importància remarcant text rellevant com és ara l'entrada del llibre amb una frase d'Enric Valor o el comentari d'obra per G. Lluch i R. Serrano, que aquest últim és el que marca el final dels articles introductòris, per a donar pas a la rondalla.

La mateixa tonalitat de blau de les pàgines i el logo, s'ha emprat per a la numeració de pàgines, títols d'apartats, i informació dels marges superiors que descriuen, durant tota la trajectòria del llibre, l'apartat en el que ens trobem i l'autor del mateix.

La tipografia utilitzada per a tot l'interior del llibre ha sigut la Garamond, caracteritzada amb gran llegibilitat i que defén la personalitat de les rondalles per considerar-se una tipografia d'estil clàssic.

La família tipogràfica Garamond ha estat una de les més esteses i influents

fig 21. Llibres impresos pàgines blaves.

Garamond

AaBbCcDdEeFfGgHhIiJjKk
LlMmNnÑñOpPpQqRrSsT
tUuVvWwXxYyZz
1234567890 “” , ; ¡ ! ¿ ? *

fig 22. tipografia garamond, per a la maquetació interior del llibre.

de la història de la tipografia. També és considerada una de les millors romanes creada per Claude Garamond el segle XVI a França. Tot i així la Garamond original no va ser identificada fins a principis del segle XX. Abans d'aquestes dates s'utilitzaven unes tipografies creades temps després de la mort del seu creador. Va ser votada com la tipografia del mil.leni a una enquesta realitzada per dissenyadors gràfics i tipògrafs. Està considerada una tipografia dotada de elegància i sentit pràctic, per aquesta raó la Garamond ha sigut utilitzada tant en títols com en cossos de text. Constituïx actualment no sols una de les lletres més usades en llibres de text, sinó també el recurs més clàssic, simple i llegible a l'hora d'usar tipografia per part d'editorials, dissenyadors i escriptors, els qui més que buscar modernitat, busquen un estil clàssic, en una tipografia dotada amb eterna joventut.

La composició de les pàgines és la col.locació dels elements en cadascuna d'elles, i s'ha creat mitjançant la jerarquia dels continguts que les ocupen i en la totalitat del llibre, tenint en compte criteris compositius que riguen la col.locació del pes visual per a la recerca d'una composició armònica i equilibrada, i donant-li importància als espais i pàgines en blanc que deixen respirar el text, evitant d'aquesta manera una composició i un cos de text massa condensat o pesat, afavorint d'aquesta manera un ritme de lectura àgil i continu.

La mesura de les pàgines és de 17cm d'ample i 20 cm d'alt, tinguent en compte aquesta mesura des de l'inici, es van ajustar les mesures dels espais en blanc de les pàgines que delimiten el cos de text, és a dir, les mesures dels marges adaptats, en aquest cas, a 1 columna de text.

Les mesures dels marges són els següents; superior: 20mm, inferior: 15mm, interior :20mm, exterior: 17mm.

El cos de text per a totes les pàgines ha sigut justificat amb la última línia aliniada a l'esquerra i determinat amb la tipografia Garamond, de tipus Regular, amb una mesura de 12pt i un interliniat de 14,4pt, excepte en alguns casos que per qüestions de llegibilitat s'ha augmentat la mesura a 13pt, amb estil bold i amb interliniat de 15,6pt, com és en el cas de la biografia de l'autor que té com a fons una fotografia i la tipografia en color blanc, cosa que dificultava la lectura per tenir menor contrast entre tipografia i fons.

La sangria de primera línia és l'espai en blanc que delimita el començament d'un paràgraf, afavorint la diferenciació entre ells, en aquest cas s'ha delimitat una sangria esquerra de primera línia de 6mm, aquesta característica s'ha mantingut en la totalitat del llibre.

El començament dels apartats s'han col.locat a la pàgina dreta per captar major atenció, i els títols dels mateixos s'han aliniat a dreta i escrits per complet en majúscules, determinat amb Garamond, regular, a una mesura de 14pt i 16,8 d'interliniat.

Per a fer una xicoteta diferenciació estètica del començament de la rondalla, els títols d'estes s'han determinat en majúscules, a una mesura de 17pt, en estil bold i amb interliniat de 20pt, combinat amb un augment de les primeres paraules del cos de text a 17pt en estil regular que resalta una de les característiques de les rondalles, les fórmules de començament (veure punt 2.2 les rondalles).

fig 23. mapa localització i començament rondalla.

5.4-ARTS FINALS

Quan va quedar el document digital maquetat per complet, va ser enviat a una impremta on es va enquadernar en tipus rústic encolat amb paper mundi color copy de tapa blana llaminada de 300gr amb acabat mate per a la portada i contraportada, i l'interior amb el mateix tipus de paper a 120gr amb acabat mate.

fig. 24, 25 i 26: llibres impresos

CONCLUSIONS

Aquest projecte m'ha servit fonamentalment per a aplicar y desenvolupar els coneixements adquirits durant el procés d'aprenentatge en el grau de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València.

La finalitat del treball ha sigut realitzar una proposta editorial que poguera ser reeditada amb una imatge actualitzada, per tal d'evitar que les rondalles valencianes d'Enric Valor caiguen en una obsoletització en la qual van començar a sumergir-se uns anys enrere, contribuint així en la preservació dels valors culturals de la llengüa valenciana, i ajudant a la difusió de la literatura rondallística.

Tant en el disseny de les cobertes, com en el de l'interior dels llibres, he aplicat els coneixements adquirits, a la mateixa hora que he evolucionat en quant a tècnica i control dels programes digitals emprats per a la obtenció del treball físic. Durant tot el procés s'han tingut en compte els objectius marcats al inici del projecte, i crec que s'ha superat amb èxit, s'ha aconseguit crear una imatge i una maquetació interior actualitzada, conservant les connotacions artesanals que remeten a les rondalles.

El resultat del treball es proper a les publicacions del món editorial, ja que s'ha cercat en tot moment un acabat professional i exigent, que presente les característiques pròpies d'un encàrreg real en el món laboral.

D'acord amb el projecte plantejat, i el resultat obtingut, crec que han quedat demostrats els coneixements de disseny i il·lustració adquirits i les habilitats tècniques específiques emprades en l'exercici d'aquest treball.

Un dels aspectes fonamentals en els que he concluit és que en el disseny d'una col·lecció editorial es important que cadascún dels exemplars segueixquen la mateixa línia estilística i una coherència marcada que unifique la totalitat del llibres.

Un dels problemes en els que m'he trobat ha sigut la manca de documents digitals originals de les rondalles valencianes d'Enric Valor que hi ha a internet. Açò m'ha portat a transcriure l'obra, cosa que ha ralentitzat en bona part el projecte.

Per a concluir, diré que aquest projecte m'ha servit per a incrementar els meus coneixements de il·lustració, disseny gràfic i disseny editorial. M'agradaria continuar amb dissenys que s'han quedat en procés i crear nous, i com no, posar en contacte a aquesta proposta de col·lecció rondallística amb el món editorial.

BIBLIOGRAFÍA

BIBLIOGRAFÍA CITADA

BETTELHEIM. "En Psicoanàlisi dels contes de fades"

HERAS.D, Incidència en els mitjans de reproducció en l'evolució de la il.lustració gràfica (tesis doctoral) Valencia: Universitat Politècnica de València, 2011.

"Ítaca. Revista de filologia". Dossier: centenari d'Enric Valor. Universitat d'Alacant, departament de filologia catalana, nº2, any 2011.

LLUCH, Gemma. "Enric Valor, escriptor de rondalles" 30.XII. 1999

LLUCH, Gemma i SERRANO, Rosa: Noves lectures de les Rondalles Valencianes. Tàndem-Albatros, València, 1995.

MARTINEZ MORO, Juan: Opus cit.

MILLMAN, Debbie: Los principios básicos del Diseño Gráfico, Blume, Barcelona, 2009.

"Biblioteca del diseño gráfico. Ilustración 2" Blume. Naves Internacional de Ediciones, S.A.

Vídeo documental "Las 5 reglas para diseñar portadas de libros. Por John Gall". Barnes & Noble.

BIBLIOGRAFÍA CONSULTADA

BALDAQUÍ, Josep M: La lectura literària, per què llegir literatura en el segle XXI.

Behind Illustrations 2, Index Book, Barcelona, 2013.

Biblioteca del Diseño Gráfico, Naves Internacional de Ediciones, Blume, Barcelona, 1994.

CARME ORIOL I JOSEP M. PUJOL. L'índex tipològic de la rondalla catalana(Generalitat de Catalunya, 2003)

CASANOVA, E. "El valencià i Enric Valor". Diari de Balears. Balears Cultural, 15, feb., 1998.

CLINCH, Moira: Cómo escribir e ilustrar libros infantiles y conseguir su publicación. Alboitiz-Dalmau, Barcelona 2005.

COLOMER, Teresa: Ajudar a llegir. La formació lectora a primària i secundària. Barcanova, Barcelona, 1992.

COLOMINA, J. "L'aportació d'Enric Valor a la formació de la llengua literària moderna". Serra d'Or, maig 1991.

CONCA, M. "La riquesa fraseològica en la producció rondallística d'Enric Valor" dins Simposi d'estudi i festa Enric Valor. Actes, 47-60, 1996.

DD. AA. Simposi d'estudi i festa Enric Valor. Actes, Alacant, Diputació d'Alacant, 1996.

ESCRIVÀ, Vicent. "La narrativa d'Enric Valor: una tradició inventada, dins Enric Valor: L'ambició d'Aleix. València: Gregal Llibres, 1986.

FRANCÉS, S. i LUNA, V. Enric Valor o l'amor per la llengua. Alacant: Diputació d'Alacant, 1996.

GARRALÓN, Ana: La literatura infantil en la España de los noventa. Editorial del cardo. 2006.

HALL, Andrew: Ilustración, Blume, Barcelona, 2011.

HERAS.D, Incidència en els mitjans de reproducció en l'evolució de la il.lustració gràfica (tesis doctoral) València: Universitat Politècnica de València, 2011.

IBORRA, J. "Enric Valor: novel.la i societat" dins Confluències. Una mirada sobre la literatura valenciana actual. València: Edicions Alfons el Magnànim, 61-67, 1995.

JANER MANILA, G. "Contar històries: conjugar la vida en imperfet" dins Simposi d'estudi i festa Enric Valor. Actes, 35-45, 1996

KAPR, Albert. 101 reglas para el diseño de libros

LLUCH, Gemma. De princeses i herois. València: Generalitat Valenciana, 1988.

LLUCH, Gemma i Rosa Serrano. Noves lectures de les Rondalles Valencianes. València: Tàndem Edicions i editorial Albatros, 1995.

MILLMAN, Debbie: Los principios básicos del Diseño Gráfico, Blume, Barcelona, 2009.

MIRALLES i MONTSERRAT, Joan. La història oral. Qüestionari i guia didàctica. Palma de Mallorca, ed. Moll, 1984.

MOLL, F. de B. Els altres quaranta anys (1935-1974). Mallorca: Moll, 1975.

MONTOYA, B. "La normativa fonètica del gramàtic Enric Valor" dins Simposi d'estudi i festa Enric Valor. Actes, 195-222, 1996.

NINYOLES, R.L. "Enric Valor: fons cultural i normalització" dins Obra literària completa d'Enric Valor. València: Gorg, 1975.

PITARCH, Vicent. "Enric Valor, un empelt mallorquí". Diari de Balears. Balears Cultural, feb., 1998.

PITARCH, Vicent. "Enric Valor model proscrit". Serra d'Or, 482, feb. 2000: 26-27.

RICO, A i SOLÀ, J. Gramàtica i lexicografia catalanes: síntesi històrica. València: Universitat de València, 1995.

SCHONLAU, Julia: Handmade illustrators, Novela gráfica y cuentos. Monsa, Barcelona, 2013.

SERRANO, Rosa. Rondalles valencianes d'Enric Valor. València: Gregal Llibres, 1985-87 (36 volums) / València: Tàndem Edicions i Albatros, 1993-95 (8 volums)

SERRANO, Rosa. Enric Valor: Converses amb un senyor escriptor. València: Tàndem, 1995.

SOLÀ, Joan. Sintaxi normativa: estat de la qüestió. Barcelona: Empúries, 1994.

SUÁREZ, Mario: *Ilustradores Españoles*, Lunwerg, Barcelona, 2013.

TAMES, R. L.: *Introducción a la literatura infantil*. Instituto de ciencias de la educación, escuela universitaria del profesorado de E.G.B., Universidad de Santander, 1985.

VALOR, Enric: *Obra literària completa*. Gorg, València, 1975.

VIOLANT, Ramona. *La rondalla i la llegenda*. Contribució a l'estudi de la literatura folklòrica catalana. Barcelona, Altafulla, 1990.

ZEEGEN, Lawrence: *Principios de ilustración*, Gustavo Gili, Barcelona, 2006.

ANEXE DE LA MEMÒRIA

Murals de "les rondalles d'Enric Valor"

L'associació Centre Històric Viu de Castalla, que s'encarrega de la conservació i revitalització del casc antic del poble d'Enric Valor, em va proposar un projecte molt interessant i que personalment m'omplia de motivació.

Aquest projecte es tracta de crear una serie de murals de les rondalles d'Enric Valor a un dels parcs del centre històric, creant així una ruta artística i literària als murs del parc, el quals ofereixen moltes possibilitats per a aquesta tasca, ja que són de grans dimensions i sense revestiment.

Ha sigut una tasca llarga i pesada, ja que l'ajuntament del poble, que actualment està governat per una ideologia poc aferrada al escriptor Enric Valor, no ha donat cap tipus de facilitat per que el projecte poguera dur-se a terme. Però en un futur es probable que l'associació siga subvencionada amb la finalitat de portar a terme el projecte.

A continuació s'adjunta el document que va ser presentat per a la petició de subvenció en l'ajuntament de Castalla, on s'explica més detalladament el projecte:

"Aquest projecte d'interés cultural consisteix en realitzar una sèrie de murals representatius de les rondalles d'Enric Valor a un dels parcs del centre històric de Castalla (el parc Blasco).

El projecte té com a fonament principal homenatjar al nostre escriptor i gramàtic Enric Valor, mitjançant una sèrie d'obres murals que il·lustren algunes de les rondalles recopilades per l'escriptor, a més és una manera de promoure la cultura valenciana, fomentar activitats culturals al centre històric de Castalla i com no, donar color i vida als murs d'un parc que ofereix oportunitats per a realitzar aquesta tasca.

Emprar l'art públic com a emissor de cultura i com a revitalitzador de l'espai urbà; intermediari entre la història, la literatura i els receptors.

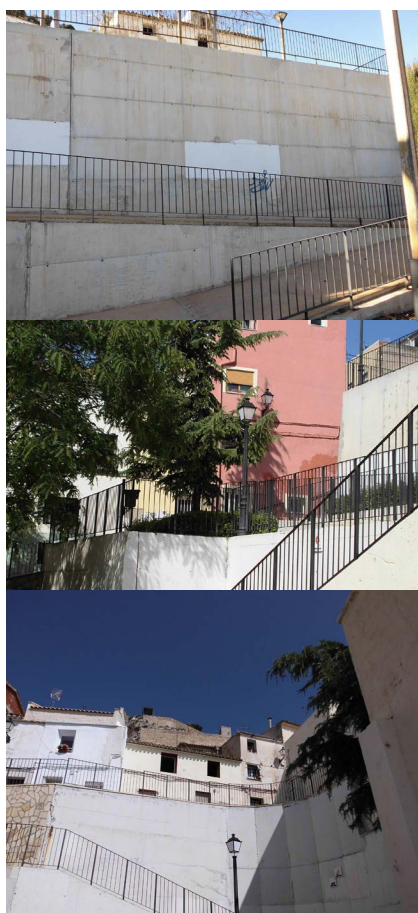

fig 27,28 i 29: fotos parc

El projecte consisteix en il·lustrar algunes de les 36 rondalles que l'escriptor Enric Valor va recopilar de la cultura valenciana i les transformà en literatura escrita amb equilibri entre la normativa i la recerca dialectal. Realitzant murals de dimensions aproximades a 2 x 3 metres amb un breu fragment de la rondalla a la qual fa referència el respectiu mural.

fig.30: foto parc

Darrerament s'ha cedit a l'Ajuntament de Castalla la casa que va veure nàixer Enric Valor, amb el propòsit de convertir-la en museu per a seguir amb l'homenatge cap a la figura local més insigne. Per tant, aquesta actuació podria anar en consonància, i teixir així una xarxa diversa d'elements culturals en relació a l'escriptor castellut, de gran reconeixement, i que podrà suposar en el futur un punt d'atracció cap als visitants al nostre municipi.

Objectius:

1. Il·lustrar les rondalles de Valor per tal d'aproximar al públic més jove i actual els valor de la llengua i la cultura.
2. Estimular l'interés del poble amb dibuixos més actuals i a la mateixa hora inculcar des del bressol els valors culturals i morals que aquestes rondalles tenen com característica principal.
3. Fer un homenatge a l'escriptor valencià Enric Valor que tant va contribuir a la gramàtica valenciana en temps de repressió i posterior al franquisme.
4. Actualitzar i posar a disposició la imatge rondallística, per tal d'evitar l'obsoletització de la mateixa.

Com a conclusió, cal comentar que aquest projecte té el seu origen en la realització del Treball Final de Grau personal com a alumna d'estudis universitaris de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València, dins de la qual m'he especialitzat en la branca de la il·lustració. També, a més de superar aquest treball que em permeta finalitzar la carrera satisfactòriament, em motiva que aquest projecte tinga utilitat social i cultural sobre el lloc que m'ha vist nàixer. Seria un orgull per a mi aportar un granet d'arena en embellir els murs del nostre poble, pel compromís que sent cap al seu esdevenir, entenent l'art com una eina de comunicació, per fer arribar la meua inspiració personal al servei del col·lectiu.

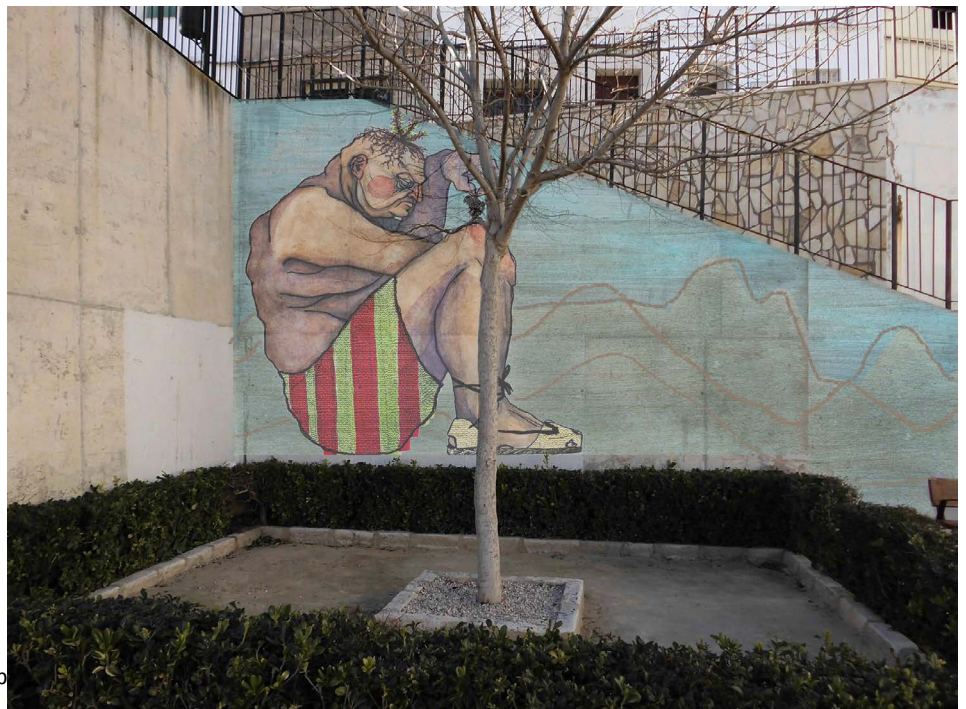

fig.31. montatge de mural amb photoshop

Pressupost Estimat:

Imprimaciones fijadora de exterior. 27,15€ (4 litros)

Colors primaris:

Molten lava Pantone (roig). 18,95€ (2.5 litros)

Aruba blue Pantone (groc clar). 18.95€ (2.5 litros)

Blanco blanco O Luxens (blanc) 22.95€ (4 litros)

Tendencia negro negro O Luxens (negre) 22,95€ (2.5litros)

Colores para soñar azul Satén Bruguer (blau) 23,95€ (2,5 litros)

Amarillo Impact (groc primari) 14,95 € (4 litros)

Colors Secundaris:

Bright Violet Pantone (violeta) 18,95€ (2,5 litres)
Lime Punch Pantone (verd llima) 18,95€ (2,5 litres)
Autumn Glory Pantone (taronja) 18,95€ (2,5 litres)
Vanilla Pantone (carn) 18,95€ (2,5 litres)
Armony Marron profundo Ripolin (marró) 33,95€ (2,5 litres)

Rodillos i pincells:

Pro rodillo para fachadas lisas Dexterpro (18cm) 7,70€
Mini rodillo acceso dificil (11cm) 3,65€
Lote 7 paletinas 8,15€
Lote 3 paletinas 1,55€

Markers i rotuladors:

Pack Posca PC-8K (8 colors bàsics. 6mm) 35,85€

Total: 316,5€ “

INDEX d'imatges

Fig 1: Enric Valor; pag9

Fig 2: Col·lecció Rondalles Valencianes d'Edicions Bullent, il·lustracions per Francesc Santana; Pag22

Fig3: Adaptació Rondalla “ Rabosa i corb” Edicions Bullent, il·lustracions per Dani Cruz Ruiz; pag 23

Fig 4: “Mig pollastre” il·lustració per Anna Seguí Pizarro; pag 23

Fig 5 i 6: Rondalles valencianes; pag 23

Fig 7 i 8: Il·lustracions Gabriel Pacheco; pag 25

Fig 9 i 10: Il·lustracions Sedat Girgin; pag 26

Fig 11 I 12: Il·lustracions Sara Fanelli; pag 26 i 27

Fig 13:Esbossos inicials; pag 28

Fig 14: Propostes il·lustracions Velletes; pag 28

Fig 15: Il·lustracions definitives analògiques; pag 28

Fig 16: Textura fons; pagina 29

Fig 17: Procés gegant Romaní; pag 29

Fig 18: Century; pag 30

Fig 19: Documents digitals de les portades finalitzades; Pag 30

Fig 20: Logotip Editorial; pag 32

Fig 21: Llibres impresos , pàgines blaves; pag 32

Fig 22: Tipografia Garamond ; Pag 32

Fig 23: Mapa localització i començament de rondalla ; pag 34

Fig 24, 25 I 26: Llibres impresos; pag 35

Anexe de memòria

Fig 27,28 i 29 : Fotos del parc; pag 39

Fig 30: Foto del parc ; pag 40

Fig 31: Muntatge del mural amb Photoshop; pag 41